

פניני הרמק

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הזלה"נ - 4:03 / צאת השבת [ר"ת] - 5:56

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

פניני רבינו:

ותאמר אם כן למה זה אנכי. (כה. כב.), ועי' רש"י, ועי' חידושי מרן רי"ז הלוי על התורה, ומבואר שהתפללה על צער העיבור, ולכאורה למה התפללה על זה, הרי מטבע העולם ודבר מוכרח להיות כן. אמנם י"ל עפ"י מאמרם ז"ל (פסחים דף נד:) דהלואי שיתפלל אדם כל היום, ולכאורה אין הפירוש כפשוטו שיתפלל כל היום, דא"כ מתי ילמוד ויקיים, אלא הכוונה שעל כל פעולה ופעולה שהאדם עושה בחייו, יהיה תפלתו שגור בפיו ונכמו שנהוג אצל יהודי המאמין, לומר על כל פעולה קטנה "אם ירצה השם", או "בעזרת השם" וכו', ולפי"ז י"ל שזה היתה תפלת רבקה, שגם צער העיבור, שהוא דבר המוכרח, עכ"ז התפללה על זה.

(משיעור חומש שנת תשנ"ט לפ"ק - כתבי תלמידים)

ויהי עשיו איש שדה ויעקב יושב אהלים. (כה. כז.), י"ל הביאור, דשדה הוא דבר קבוע, משא"כ אהל הוא דבר המיטלטל ואינו דבר קבוע, ולכן עשיו שעשה קביעות מהעולם הזה נקרא 'איש שדה', אבל יעקב הצדיק שידע שאין העולם הזה אלא כפרוזדור ולא קבע עצמו בו, נקרא יושב אהלים, כאהל המיטלטל ממקום למקום.

(שם)

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם הזה וגו'. (כה. ל.), צ"ב אמאי לא אמר "מנזיד עדשים הזה"? וי"ל עפ"י משל, דהנה אדם רוצה לרשום איזה דבר לעצמו, הרי הוא כותב בעט שחור על נייר לבן, אבל לא כן אלו שמפרסמים מיני מודעות כדי לשכנע לאחרים לעשות או לקנות דברים מסויימים - כמו שמצוי הרבה בימינו - אז הם מוסיפים צבעים שונים למיניהם, וזאת כדי לפתות הזולת, שאז הקורא אינו חושב ומתעמק בפנימיות הדבר, אלא מיד הוא משתכנע ועושה מבלי לחשוב. כדבר הזה אמר עשו לעצמו, אני רואה מאכל אדום, לא מעניין אוי מהו מהות המאכל, העיקר שנראה תאוה לעינים, וממילא הלעיטני נא.

(שם)

ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות. (כו. א.), בספורנו ז"ל: "כמו שקרה לעלי שלא מיחה בבניו כאמרו ולא כהה בם ונאמר בו ועיניו קמו ולא יוכל לראות ולא קרה זה לאברהם ויעקב שהיו יותר זקנים ממה שהיה יצחק אז וממה שהיה עלי כו' וביעקב עם כל צרותיו ודמעות עיניו כתיב וירא ישראל את בני יוסף" כו' ע"כ, והוא יסוד נפלא – אשר לולי דברי קדשו לא היינו רשאים לאומרו – והנלמד מזה כי הנמנע מלמחות ברשעים, אע"פ שחשבונותיו מחמת צדקות, לבסוף כבר אינו רואה נוכחות.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

פנינו רבינו – בהלכה:

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו. (כה. כא.), ולא הוזכר שמה רק אחר כך "ותהר רבקה", והוא עפ"י המבואר בפוסקים שבפניו של חולה אין צריך להזכיר שמו [א.ה. ומעי"ז הוא בפנים יפות].

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

יקרבו ימי אבל אחי ואהרנה את יעקב אחי. (כו. מא.), פי' בכלי יקר לפי שאבל אסור בתלמוד תורה, ואז לא יהיה לו ליעקב זכות התורה שיגן עליו, ולכאורה הרי אבל מותר בלימוד הלכות אבל או דברים רעים? וי"ל דאיתא בפוסקים שגם דברים אלו אסור לו ללמוד בעיון, והיינו שהלימוד שלא בעיון ועמלות אין על זה דין תורה לענין אבל, ולפי"ז ממילא שגם אין בה זכות שמירת התורה.

(משיעור חומש שנת תשנ"ז לפ"ק - כתבי תלמידים)

משלחנו של רבינו נדברים מהתקופה האחרונה:

דברים על המצב

מאמר "הפרד נא מעלי"

ונשאו מרן רבינו שליט"א בעת רעוא דרעווין שב"ק פ' לך לך דהאי שתא העעל"ט בעת השיחה השבועי על הפרשה. מאמר זה אינו מתייחס דוקא לפרשת תולדות, והוא בגדר חובת השעה. נכתב ע"י אחד השומעים והוגה ע"י הוד כבוד מרן רבינו שליט"א

ואדרבה צריך להתרחק מהם ומהמונם ואין לנו חלק ונחלה עמם. וחובה עלינו להתבונן בפרשה מה עשו אבותינו הק' ומהו דרך התורה במצב זה.

אמרנו עכשיו (במנחה של שב"ק): "מנוחה שלמה שאתה רוצה בה יכירו בניך וידעו כי מאתך הוא מנוחתם" וכו', והביאור בזה כי אם יאמר אדם הקב"ה צווה

ברחוב יש בלבול גדול ישנם האומרים כי לפי מצב הסכנה בא"י מן החובה כעת לחזק את אלה אשר כפי הנראה לכאורה לוחמים עבור הצלת תושבי אה"ק ועבור הגנת הישוב, דברים כאלה נשמעים בעו"ה אצל רבים מהנמנים על מחנה החרדים, ומאידך גיסא יראי ה' אומרים להיפוך כי הרי אסור להתחבר לכאלה ולא מאלה תצמח ישועה לכלל ישראל,

לשבות בשבת אז אני בעצמי אעשה בשבת מה שלפי דעתי הוא מנוחה, ואנוח כפי רצוני, הרי זה שטות, כי צריך לשבות ולנוח כפי שצווה הקב"ה לנוח ולקיים את השב"ק ככתוב בתורה, ואז נקרא שומר שבת המקיים את ציווי התורה, וכן הוא בכלליות, אי אפשר לקיים את התורה וללמוד את התורה כל אחד כפי שמחליט בעצמו ובדרכים שחושב מעצמו שהוא קיום התורה, אלא צריך ללמוד ולקיים תורה באותה הדרכים והאופנים שצוה הקב"ה, בעו"ה ישנם הרבה שלומדים ומקיימים התורה, אבל עושים לפי דעתם הם, ובעו"ה הם מחליטים בעצמם מה ואיך לקיים וללמוד תורה, ואנו מחויבים להתבונן מה הם הדרכים והאופנים איך ללמוד ולקיים תורה שיהיה כרצון הש"י ובדרך שהורונו רבותינו מדור דור ובדרכים הללו אנו צריכים לילך, ורק תורה כזו סופה להתקיים.

מצינו שהקב"ה בחר באברהם ולא בנח, אף שבנח הכתוב מעיד שהיה איש צדיק תמים, מ"מ הקב"ה בחר באברהם ובזרעו אחריו, ואיתא במדרש שהרהר אאע"ה ואמר להקב"ה "כרת ברית עם נח שלא תכלה בניו ובאתי אני וסגלתי מצוות ומעשים טובים יותר ממנו ודחה בריתי את בריתו, שמא יבא אדם אחר ויסגל יותר מצוות ומע"ט ממני וידחה בריתו את בריתי א"ל הקב"ה מנח לא העמדתי צדיקים מגינים ממך אני מעמיד צדיקים מגינים" ע"כ, וביאור ענין צדיקים מגינים (עי' בית אב שיחות פרשת וירא עה"פ ושמו את דרך ד', בארוכה), ומהו החילוק בין אברהם לנח, כי נח עבד את ה' לעצמו ולא השגיח על אנשי דורו, אבל אברהם לא עבד את ה' רק לעצמו אלא פירסם שם שמים בעולם והיה לוחם מלחמות ה' כמו שהאריך הרמב"ם בריש הלי' עבודה זרה, והיה מוחה נגד הרשעים ועובדי עבודה זרה ומשבר צלמיהם וכו' [ועיי"ש בכסף משנה דשם ועבר היו מודיעים דרך ה' לתלמידיהם אבל לא נתעוררו לקרוא ולהכריז כמו אברהם, וע"כ גדלה מעלתו ביותר], וזה נקרא צדיקים מגינים שלא רק עובד ה' לעצמו אלא מזכה ומגין כל הדור כיון שמוחה ברשעים, וזהו מה שהקב"ה רוצה וחפץ בו צדיקים כאלה המוחים והמזכים את דורם אלה הם צדיקים מגינים.

וכן מצינו באברהם שהכתוב מעיד שהקב"ה חיבב אותו (בראשית יח. ט.) : "כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו", ומפני זה בחר בו הקב"ה, והביאור כנ"ל, הדרך של אברהם היה ושמרו דרך ה' לא רק לעצמו אלא גם בשביל דורותיו אחריו,

שישאר דרך האמת ודרך ה' בעולם, להורות ולצוות את בניו שישמרו דרך זה ולא יטו ממנו ועי"ז נתקיים דרכו של אברהם, אבל נח אע"פ שעבד את ה' ונשפעו ממנו בניו שהיו בסבכיתו וגם הם היו צדיקים כמו שם ועבר, אבל לא היה באופן זה שצוים והזהירם ללכת דוקא בדרך הזה ולא בדרכים אחרים ומהלך זה אין הקב"ה חפץ בו.

זהו התורה שהקב"ה צווה ע"ז, וזהו התורה שהקב"ה חפץ בה, לימוד התורה שבאה ביחד עם מחאה נגד עושי רשעה כמו שהורונו רבותינו זצ"ל, אבל תורה שהולך ביחד עם התחברות לעוזבי תורה אין זה התורה שהקב"ה חפץ בו ואין לזה קיום.

ועוד מצינו בפרשה אצל אברהם שאמר ללוט "הפרד נא מעלי", והרי לוט היה לכאורה "גאנץ א פיינער איד", שמסר נפשו לילך עם אברהם, וגם אח"כ קיים הכנסת אורחים ומצוות בסדום במסי"נ ועוד כדאיתא בפסוקים ובחז"ל, ומן הדין היה לכאורה לקרבו ולהתחבר עמו, אבל אברהם כשראה שמתחבר עצמו לאנשי רשע ומצא מקומו בין אנשי סדום נפרד מעמו, כי אי אפשר ללכת בדרך ה' כשיש התחברות לרשעים, ותנאי לתורה להתקיים הוא דייקא מתוך התבדלות מרשעים ומחברת פועלי אוון, זהו דרכו של אברהם.

אבל אנו רואים שכל זה הוא בנוגע להתחבר עמו, אבל כשזה הגיע להצלתו מסר אברהם נפשו עליו להצילו, ואדרבה כשהיה נמצא בסכנה כתוב "ויבא הפליט", כי הוא ידע שאברהם אבינו אף שהתפרד מעמו מ"מ ימסור נפשו מהצלתו יותר מכל חבריו, וכן ראיתי אצל רבותי זיע"א, כי כשהגיע זמן צרה, אז החיוב להתפלל ולהעתיר בעדם, וכן היה ידוע בירושלים אצל דודי הרה"צ רבי עמרם (כלו"א) זצ"ל, שאף שלחם נגד הרשעים בכל כוחו, מכל מקום כשהיה נוגע להצלתם ממש מסר נפשו בשביל כל אחד מישראל יהיה מי שיהיה, וזכורני כי בזמן הפגזים שעפו באמבעס בירושלים ונפל ליד ביתו של ר' עמרם זצ"ל, ור' עמרם נפצע ברגלו והיה שם איזה מפקד שרצה לטפל בו ולא הניחו בשום אופן, ואמר לו שיכנס בפנים כי עכשיו הוא סכנה לשהות בחוץ, ונשאר הוא לבד בחוץ לשכב עם יסורים!! כזה היו צדיקי ירושלים. ובכלל היה ידוע בירושלים כי כל אחד יהיה מה שיהיה שצריך לאכול ואוון קשבת וכדו' ידע לפנות לשני האדרעסן של הצדיקים ר'

עמרם זצ"ל ר' אהרן קצנלנבויגן זצ"ל, ראשי הלוחמים בירושלים.

והתורה שתתקיים צריך להיות כולו בנוי ונתמך ממקור קדוש, כמו שהורנו רבותינו, כי התורה שבנוי על כספיהם ותמיכתם אין לה קיום ואין זה התורה שהקב"ה צווה עליה וחפץ בה. וכן מצינו במלך סדום ואאע"ה, שרצה לתת כל הכסף לאברהם ואברהם אבינו הרי היה בידו לפעול גדולות ונצורות עם הכסף הזה להרבות תורה ואמונה לאלפים ולרבבות, אבל אברהם אמר לו הרימותי ידי אל ד' וגו' **אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך**, ונשבע שלא יהנה אפי' כלשהו מכספי סדום, כי מכסף כזה [שיש בה חילול ה'] לא יצא מזה תורת אמת, ואין זה התורה שהקב"ה חפץ.

ובאמת דהלשון בפסוק מוקשה, דהיה לו לומר אם אקח מכל אשר לך מחוט ועד שרוך נעל? ונראה לבאר עפ"י מה שדרשו **בגמרא סוטה** (דף יז.) דבשכר זה זכה למצות ציצית ותפילין, והרי מצות ציצית היא שמירה מזנות ומינות [כדאיתא בגמרא ברכות (דף יב:)], ותפילין מביא את האדם לדרגת הקדושה, כמו שאנו מתפללים "ומשפע מצות תפילין יתמשך עלי להיות שפע קודש" [ועי' בספר דרך השם פרק ו'], ונמצא דלכל זה זוכים ע"י שנמנעים מלהיות נהנים מממונם

של רשעים, וזה מה שאמר אברהם אם אני רוצה לזכות למצות ציצית ותפילין לא אוכל לקחת מכל אשר לך, כי אי אפשר ליהנות ממך וגם לזכות לחוט ושרוך נעל.

זהו מה שצריכים ללמוד מהפרשה, כי דרך קיום כלל ישראל וקיום התורה הוא רק ע"י התרחקות והתבדלות והתנתקות מן הרשעים ומממונם ומכספם, ורק לימוד התורה ביחד עם מחאה נגד עוובי תורה ופוקרי תורה, כזו יש לה קיום והוא התורה שהקב"ה חפץ בה!

הרי היו כאן באה"ק גילויים נוראים איך שנראה לעין כל שבאופן נס ופלא ניצלו שומרי תורה ושומרי שבת, וזה צריך לגרום התחזקות נוראה שהקב"ה שומר את היהודים החרדים לדבר ד', ורואים עין בעין הבירור הנפלא [והם לא מדברים מזה], ובפסוקים יש שבזמן ימות המשיח חלק ינצלו וחלק לא, הרי עכשיו רואים כפשוטו שהקב"ה שומר בדרך נס ופלא על שומרי תורה, וכך זה יהיה! הש"י ירחם עלינו, כי עומדים אנו בתקופה נוראה של ימות המשיח, והוא זמן הבירור האחרון מי עומד עם הקב"ה עם תורת אמת ומי לא רח"ל, ואנו צריכים להתחזק בתורה באמת בדרך האבות הק' כמו שהורנו רבותינו, ועי"ז נזכה להיות ראויים לגאולת עולם בב"א.